

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annettua lakia siten, että pienet ja keskisuuret yritykset voisivat tehdä korotetut poistot myös vuonna 1998 tekemiensä käyttöomaisuushankintojen perusteella. Korotettu poisto saataisiin tehdä omaisuuden käyttöönottovuonna ja kahtena sitä seuraavana verovuonna. Poiston enimmäismäärä olisi säännönmukainen poisto korotettuna 50 prosentilla. Veronhuojennus koskisi uuden tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen lisäksi

kehitysalueella toimivan tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen olennaista laajentamista ja uudistamista.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain (1262/1993) mukaan kehitysalueelle vuosina 1994—1997 perustetun tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen käyttöomaisuuden hankintamenosta saadaan tehdä omaisuuden käyttöönottovuonna ja kahtena sitä seuraavana verovuonna korotettu poisto. Poiston enimmäismäärä on elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (360/1968) säädetyn poiston enimmäismäärä korotettuna 50 prosentilla. Uuden tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen lisäksi veronhuojennus koskee myös tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen merkittävää uudistamista ja laajentamista. Korotettu poisto saadaan tehdä irtaimen kuluvan käyttöomaisuuden lisäksi rakennuksista ja rakennelmista, joita käytetään tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen toiminnassa. Kehitysalueella tarkoitetaan alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993) nojalla valtioneuvoston määräämää kehitysalueen I ja II tukialuetta. Tukialueet on määritelty kehitysalueesta, sen tukialueista ja rakennemuutosalueesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1686/1993). Valtioneuvoston päätök-

sessä säädetty I ja II tukialue kattavat yhteensä noin 75 prosenttia Suomen pinta-alasta, ja alueella asuu noin 25 prosenttia Suomen väestöstä.

Kehitysalueiden veronhuojennukset ovat osa voimassa olevaa aluepoliittista yritystukijärjestelmää. Yrityksille myönnetään aluepoliittista yritystukea ensi sijassa edellä mainitun alueiden kehittämisestä annetun lain tavoitteiden mukaisesti. Valtion talousarviossa myönnettävien määrärahojen rajoissa edistetään alueellisten kehittämistavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi laadittavien aluekehitysohjelmien toteuttamista. Suomessa noudatettavien yritystukiohjelmien yleisistä puitteista säädetään yritystuen yleisistä ehdoista annetussa laissa (786/1997). Kehitysalueiden investointitukea, pienyritystukea ja pienille tai keskisuurille yrityksille myönnettävää kehittämistukea koskevat säännökset sisältyvät yritystuesta annettuun lakiin (1136/1993). Edellä mainitut lait eivät kuitenkaan koske veronhuojennuksina annettavaa yritystukea. Kehitysalueelle tehtyjen investointien veronhuojennuksia ei myönnetä muiden yritystukien tavoin tavoiteohjelmien ja yrityskohtaisen harkinnan perusteella, vaan niihin ovat oikeutettuja kaikki laissa

säädetyt ehdot täyttävät, tietyllä alueella toimivat yritykset.

Valtion tuen kasaantumisen seurannasta on säädetty valtiontukien ilmoittamisessa komissiolle noudatettavista menettelytavoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (18/1995). Päätöksen 5 §:n mukaan yksittäiseen hankkeeseen valtion tukea myöntävän viranomaisen tai yhteisön on ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä edellytettävä, että tukea saava yritys ilmoittaa kaiken saamansa ja hakemansa valtion tuen kyseessä olevaan hankkeeseen. Veronhuojennuksena myönnettävän tuen määrää on vaikea määrittää etukäteen, koska yritys voi tehdä valintansa verotuen mahdollisesta käyttämisestä investointikohteen käyttöönoton jälkeen verovuosiakohtaisesti.

2. Ehdotetut muutokset

Kehitysalueiden veronhuojennusten voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi siten, että pienet ja keskisuuret yritykset saisivat tehdä korotetun poiston verovuonna 1998 kehitysalueelle tekemistään investoinneista. Veronhuojennus koskisi kaikkia säädetyt edellytykset täyttäviä pieniä tai keskisuuria yrityksiä niiden yritysmuodosta riippumatta. Veronhuojennuksen muut edellytykset ja tuen suuruus ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Pieni tai keskisuuri yritys saisi näin ollen tehdä laissa tarkoitettua käyttöomaisuuden hankintamenosta korotetun poiston omaisuuden käyttöönottovuonna ja kahtena sitä seuraavana verovuonna. Poiston enimmäismäärä olisi mainittuina vuosina verotuksessa hyväksyttävä säännönmukainen poisto korotettuna 50 prosentilla.

Veronhuojennuksia ehdotetaan jatkettaviksi koskemaan vain verovuonna 1998 tehtäviä investointeja, koska harkittavana on yritysverotuksen poistojärjestelmän uudistaminen siten, että poistot vastaisivat nykyistä paremmin käyttöomaisuuden taloudellista käyttöä. Jos poistojärjestelmää uudistetaan, samassa yhteydessä tulee harkittavaksi aluepoliittisten veronhuojennusten tarve uudessa järjestelmässä. Yritystukijärjestelmän uudistustarpeita ja yritystukien vaikuttavuutta ollaan lisäksi parhaillaan selvittämässä kauppa- ja teollisuusministeriön asettamassa työryhmässä. Työryhmän tulee tehdä toimenpide-ehdotuksensa 31 päivään toukokuuta 1998 mennessä. Yritystukijärjestelmää kehitettäessä tulee tarkasteltavaksi myös veron-

huojennuksena myönnettävän yritystuen merkitys ja vaikuttavuus osana julkisin varoin rahoitettua tukijärjestelmää.

Veronhuojennukseen oikeutettujen yritysten piiriä ehdotetaan supistettavaksi siten, että verotukea ei myönnettäisi enää suurille yrityksille. Suurten yritysten investointien rahoitusta ei katsota tarpeelliseksi tukea erityisin veronhuojennuksin. Suuryritysten investoinnit käsittävät lisäksi usein pitkävaikutteista käyttöomaisuutta, jonka hankintameno voidaan poistaa voimassa olevan poistojärjestelmänkin mukaan merkittävästi omaisuuden taloudellista käyttöä lyhyemmässä ajassa.

Pienen tai keskisuuren yrityksen määritelmässä ehdotetaan käytettäväksi voimassa olevassa yritystuesta annetussa laissa ja teollisten investointien väliaikaisesta investointituesta annetussa laissa (444/1994) säädettyjä henkilökunnan, liikevaihdon ja taseen loppusumman enimmäismääriä. Liikevaihto- ja taserajat olisivat tällöin alhaisemmat kuin Euroopan yhteisöjen komission 3 päivänä huhtikuuta 1996 pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä antaman suosituksen (96/280/EY) mukaiset enimmäismäärät. Veroodun ulottamista koskemaan ehdotettuja raja-arvoja suurempia yrityksiä ei pidetä tarkoituksenmukaisena ottaen erityisesti huomioon, että muista yritystuista poiketen verotuen saavat kaikki säädetyt edellytykset täyttävät yritykset.

Pienen tai keskisuuren yrityksen määritelmään ehdotetaan otettavaksi komission suosituksen mukaiset yrityksen riippumattomuutta ja pienistä tai keskisuurista yrityksistä muodostettuja ryhmittymiä koskevat rajoitukset.

Yritystä ei pidetä pienenä tai keskisuurena, jos muun kuin pienen tai keskisuuren yrityksen osuus sen pääomasta tai äänivallasta on 25 prosenttia tai sitä enemmän. Jos yrityksen omistajina on useita suuria yrityksiä, huomioon otetaan tällaisten yritysten yhteenlaskettu osuus omistuksesta tai äänimäärästä.

Kun määritetään, onko yritystä kokorajonsa puolesta pidettävä pienenä tai keskisuurena yrityksenä, mukaan luetaan myös yritykset, joissa sillä on vähintään 25 prosentin omistusosuus tai äänivalta. Välittömän omistuksen ja äänivallan lisäksi otetaan huomioon myös välillisesti omistettu osuus pääomasta tai äänivallasta. Jos yrityksellä on mainittu osuus toisesta yrityksestä, lisätään

yrittäjien oman henkilökunnan, liikevaihdon ja taseen loppusumman määrin tällaisen toisen yrityksen vastaavat arvot kokonaisuudessaan.

Päästäkseen veronhuojennuksen piiriin yrityksen tulisi olla laissa tarkoitettu pieni tai keskisuuri yritys. Jos yritys lakkaa olemasta pieni tai keskisuuri yritys, se ei enää muutoksen jälkeen olisi oikeutettu tekemään korotettua poistoa. Muutos saattaa johtua paitsi yrityksen tai sen omistavan yrityksen kasvusta, myös esimerkiksi sulautumisesta tai omaisuuden siirtymisestä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:ssä tarkoitettua liiketoimintasiirrossa yritykselle, joka ei täytä pienen tai keskisuuren yrityksen edellytyksiä.

Veronhuojennus kohdistuisi investointeihin, jotka tehdään kehitysalueesta, sen tukialueista ja rakennemuutosalueesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettua kehitysalueen ensimmäisellä ja toisella tukialueella. Kehitysalueenmäärittelyä koskevaa valtioneuvoston päätöstä on suunniteltu muutettavaksi vuoden 1998 alusta siten, että kehitysalueeksi määriteltäisiin nykyistä suurempi osa alueesta. Ensimmäisen ja toisen tukialueen määrittely on tarkoitus säilyttää kuitenkin lähes ennallaan muutosten koskessa lähinnä kolmatta tukialuetta ja rakennemuutosalueita. Kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetussa laissa säädetyillä tukialueilla tarkoitettaisiin lain soveltamisajankohtana voimassa olevan valtioneuvoston päätöksen mukaisia kehitysalueen ensimmäistä ja toista tukialuetta.

Varainsiirtoverolakiin (931/1996) sisältyvää, kehitysalueella sijaitsevan kiinteistön luovutusta koskevaa veronhuojennussäännöstä ei ehdoteta laajennettavaksi koskemaan enää vuoden 1997 jälkeen tapahtuvia kiinteistön luovutuksia. Tavoitteena on pitää varainsiirtoverolain veropohja mahdollisimman kattavana. Veropohjan laajentaminen varainsiirtoverolain säätämisen yhteydessä mahdollisti kiinteistöjen luovutuksiin kohdistuvan verokannan alentamisen 4 prosenttiin. Edellä mainittua veronhuojennussäännöstä ei tuossa yhteydessä kuitenkaan muutettu, sillä sen voimassaoloaika on jäljellä vain vuosi.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksen arvioidaan lisäävän vuonna 1998 pienten ja keskisuuren yritysten poistojen määrää 165 miljoonalla markalla. Pois-

tojen lisääntyminen merkitsisi veron tuoton vähenemistä 46 miljoonalla markalla vuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa. Valtion osuus veron tuoton vähenemisestä olisi noin 26 miljoonaa markkaa, kuntien osuus runsaat 18 miljoonaa markkaa ja seurakuntien osuus runsaat miljoona markkaa. Vuonna 1999 veron tuoton väheneminen veronhuojennuspoiston johdosta olisi vastaavasti arviolta 16 miljoonaa markkaa. Etupainoisten veronhuojennuspoistojen hyväksyminen verotuksessa aiheuttaa vastaavasti verotuksessa vähennettävien poistojen pienenemisen myöhemmin vuosina. Yritysten verotuksen lykkääntymisestä korkohyötynä saama etu on arviolta 20 miljoonaa markkaa.

Kehitysalueiden veronhuojennuksilla samoin kuin muillakin aluepoliittisilla yritys- tuilla pyritään vaikuttamaan investointien alueelliseen kohdistumiseen. Veronhuojennusten tavoitteena on lisätä kehitysalueella tehtävien investointien määrää ja siten edistää taloudellista toimeliaisuutta ja työllisyyttä näillä alueilla. Verotuen vaikuttavuutta aluepoliittisena ohjauksena on vaikea arvioida. Koska veronhuojennus myönnetään kaikille laissa tarkoitetuille kehitysalueella sijaitseville yrityksille, osa tuesta ohjautuu sellaisille investoinneille, jotka tehtäisiin ilman tukeaakin. Etenkään niin sanottujen rationalisointi-investointien ei voida olettaa ainakaan välittömästi edistävän alueen työllisyyttä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu sisäasiainministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriötä sekä verohallitusta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Euroopan yhteisöjen kilpailusääntöjen puitteissa annetut valtion tukea koskevat säännökset rajoittavat yritystukien käyttöä. Val-

tion tuen määritelmä käsittää kaiken suoraan ja välillisesti valtion ja kuntien varoista myönnettävän yritystuen. Myös verojärjestelmän kautta annettavat yritystuet kuuluvat Euroopan yhteisöjen valtiontukisääntöjen piiriin. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan mukaan kiellettyjä ovat tuet, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua ja vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Artiklassa on myös annettu perusteet, joiden nojalla tuki voidaan katsoa hyväksyttäväksi. Euroopan yhteisöjen komissio on antanut lisäksi säännöksiä siitä, minkä tyyppiset tuet voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi. Tuen määrää rajoittavin ehdoin hyväksyttäväksi katsotaan muun muassa tutkimus- ja tuotekehittelytoimintaa, pienten ja keskisuurten yritysten investointeihin ja kehittämiseen, ympäristöinvestointeihin sekä heikoimmin kehittyneillä alueilla tapahtuviin investointeihin suunnattavat tuet.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen valtiontukisääntösten mukaan yritystuet tulee ilmoittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle. Ehdotetusta verotuesta tehdään ilmoitus

komissiolle hallituksen esityksen antamisen yhteydessä. Voimassa oleva kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annettu laki ilmoitettiin EFTAn valvontaviranomaiselle (ESAlle) ETA-sopimuksen voimaantultua. Tuesta on lisäksi tehty säädetyt vuosi-ilmoitukset Euroopan yhteisöjen komissiolle. Mainituilla elimillä ei ole ollut huomauttamista veronhuojennuslain nojalla myönnetyn yritystuen osalta. Koska kehitysalueiden veronhuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi vain vuodella ja veroetu rajoitettavaksi koskemaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä, ehdotettu tuki lienee valtiontukisääntöjen nojalla hyväksyttävissä.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1998 toimitetavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1262/1993) 8 §:n 2 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 §

Veronhuojennukseen oikeuttavat investoinnit

tys verovuoden päättyessä on pieni tai keskisuuri yritys.

2 a §

Pieni ja keskisuuri yritys

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavaan pieneen ja keskisuureen yritykseen, joka verovuoden 1998 aikana perustaa 1 momentissa säädetyllä tavalla uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään. Käyttömaisouden hankintamenoista saadaan tehdä korotettu poisto, jos yri-

Pienellä tai keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka

1) palveluksessa on vähemmän kuin 250 henkilöä;

2) liikevaihto on enintään 120 miljoonaa markkaa tai taseen loppusumma on enintään 60 miljoonaa markkaa; ja jonka

3) pääomasta tai osakkeiden taikka osuuk-

sien tuottamasta äänimäärästä muun yrityksen kuin pienen tai keskisuuren yrityksen osuus, tai jos tällaisia yrityksiä on useita, näiden yritysten osuus yhteensä on vähemmän kuin 25 prosenttia.

Edellä 1 momentissa mainittuja määriä laskettaessa luetaan mukaan myös henkilöiden ja liikevaihdon määrä sekä taseen loppusumma sellaisessa yrityksessä, jonka pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä yritys välittömästi tai välillisesti omistaa vähintään 25 prosenttia.

8 §

Voimaantulo

— — — — —
Lakia sovelletaan verovuosilta 1994—2001 toimitettavissa verotuksissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Arja Aho

Laki

kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kehitysalueelle tehtävien investointien korotetuista poistoista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1262/1993) 8 §:n 2 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

*Veronhuojennukseen oikeuttavat
investoinnit*

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavaan pienen ja keskisuureen yritykseen, joka verovuoden 1998 aikana perustaa 1 momentissa säädetyllä tavalla uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään. Käyttömaisuuksien hankintamenoista saadaan tehdä korotettu poisto, jos yritys verovuoden päättyessä on pieni tai keskisuuri yritys.

2 a §

Pieni tai keskisuuri yritys

Pienellä tai keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka

1) palveluksessa on vähemmän kuin 250 henkilöä;

2) liikevaihto on enintään 120 miljoonaa markkaa tai taseen loppusumma on enintään 60 miljoonaa markkaa; ja jonka

3) pääomasta tai osakkeiden taikka osuuk-sien tuottamasta äänimäärästä muun yrityk-sen kuin pienen tai keskisuuren yrityksen osuus, tai jos tällaisia yrityksiä on useita, näiden yritysten osuus yhteensä on vähem-män kuin 25 prosenttia.

Edellä 1 momentissa mainittuja määriä las-kettaessa luetaan mukaan myös henkilöiden ja liikevaihdon määrä sekä taseen loppusum-ma sellaisessa yrityksessä, jonka pääomasta tai osakkeiden tai osuuk-sien tuottamasta ää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*nimäärästä yritys välittömästi tai välillisesti
omistaa vähintään 25 prosenttia.*

8 §

Voimaantulo

Lakia sovelletaan verovuosilta 1994—2000
toimitettavissa verotuksissa.

Lakia sovelletaan verovuosilta 1994—2001
toimitettavissa verotuksissa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .*

*Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuo-
delta 1998 toimitettavassa verotuksessa.*
